Lieta Nr. C73591622
Lietas arhīva Nr. CA-0056-24/7
ECLI:LV:ZAT:2024:0108.C73591622.16.S

Zemgales apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jelgavā 2024.gada 8.janvārī

Zemgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Daina Baltā,
tiesnese Marianna Terjuhana,
tiesnese Anita Misiuna
ar tiesas sēdes sekretāri Ingu Šabaļinu-Dekaņicku

piedaloties prasītājai /pers. A/, prasītājas pilnvarotajam pārstāvim advokātam Ingum Meimeram, atbildētājam /pers. B/, atbildētāja pilnvarotajai pārstāvei advokātei Ingmarai Bergmanei

atklātā tiesas sēdē, izmantojot *Microsoft Teams* videokonferenču platformu, izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu sakarā ar /pers. B/ iesniegto apelācijas sūdzību par Zemgales rajona tiesas 2023.gada 3.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ un /pers. B/ ir nepilngadīgā /pers. C/, dzimuša /datums/, vecāki.

[2] Prasītāja/pers. A/ 2022.gada 10.oktobrī iesniedza Zemgales rajona tiesā prasības pieteikumu pret atbildētāju /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu, izvirzot prasījumus:
- piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus pušu nepilngadīgā dēla /pers. C/ uzturam 829,88 *euro* mēnesī, sākot no prasības celšanas dienas līdz bērna pilngadības sasniegšanai;
- noteikt, ka spriedums izpildāms nekavējoties;
- piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai visus tiesāšanās izdevumus.
Prasības pieteikumā norādīts turpmāk minētais.
[2.1] Zemgales rajona tiesa ar 2022.gada 5.oktobra lēmumu atteica pieņemt prasītājas celto pretprasību civillietā Nr.C73438522 /pers. B/ prasībā par saskarsmes izmantošanas kārtības noteikšanu.
[2.2] Prasītāja viena pati audzina pušu dēlu /pers. C/. Atbildētājs periodiski un mazā apmērā, vidēji 233,89 *euro* mēnesī, veic bērna uzturam nepieciešamos maksājumus, kas sedz tikai niecīgu daļu no nepieciešamajiem izdevumiem.
[2.3] Vidējais izdevumu apmērs par bērna uzturēšanu mēnesī ir 1185,55 *euro*:
par pārtiku – 260,79 *euro*;
par aptieku un ādas kopšanas līdzekļiem – 36,19 *euro*;
par grāmatām un kancelejas precēm – 7,74 *euro*;
par internetu, televīziju, telefonu – 36,98 *euro*;
par rotaļlietām un dāvanām – 27,99 *euro*;
par apģērbu un apaviem – 76,60 *euro*;
par frizieri – 3,75 *euro*;
par degvielu – 119,19 *euro*; par stāvvietas apmaksu – 3,21 *euro*;
par izklaidi un ēšanu ārpus mājas – 32,02 *euro*;
citi izdevumi – 117,17 *euro*;
par ārsta vizītēm un analīzēm – 41,89 *euro*;
par pamperiem – 32,26 *euro*;
par īri un komunālajiem pakalpojumiem – 389,79 *euro*;
montesori nodarbības, kur vienas nodarbības cena ir 15 *euro*.
Atbildētājam jāsedz 70% no šiem izdevumiem, tā kā prasītāja, rūpējoties par bērnu, nevar pilnvērtīgi strādāt, un atbildētāja mantiskais stāvoklis to pieļauj.
Atbildētājs nevēlas labprātīgi vienoties ar prasītāju.
Prasība pamatota ar Civillikuma 179.pantu.

[3] Ar Zemgales rajona tiesas 2022.gada 23.novembra lēmumu, daļēji apmierinot prasītājas lūgumu, nolemts uz laiku līdz sprieduma taisīšanai lietā

piedzīt no /pers. B/ par labu /pers. A/ uzturlīdzekļus /pers. C/ uzturam 250 *euro* mēnesī sākot no 2022.gada 10.oktobra, pie lēmuma izpildes ieskaitot jau samaksātās uzturlīdzekļu summas.

[4] Lietā saņemti atbildētāja /pers. B/ paskaidrojumi, kuros lūgts prasību noraidīt, bet, ja apmierina, tad noteikt uzturlīdzekļus valstī noteiktajā minimālajā apmērā. Paskaidro, ka ir sniedzis uzturlīdzekļus vidēji 260 *euro* mēnesī, papildus arī skaidrā naudā.

Dēls apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi, līdz ar to tā ir prasītājas izvēle šobrīd nestrādāt.

Uzturlīdzekļu aprēķins pārmērīgi liels, nav pierādīts un neatbilst bērna reālajām vajadzībām.

Aptuveni 2 dienas nedēļā dēls pavada kopā ar atbildētāju. Šajā laikā tiek segtas dēla ēdināšanas izmaksas. Atbildētājs ir apmaksājis dēlam ārstu vizītes, pircis medikamentus, higiēnas preces, drēbes, apavus, rotaļlietas. Atbildētājam, pavadot laiku ar dēlu, arī ir izdevumi.

Atbildētāja atalgojums mēnesī sastāda 1000-1500 *euro*.

[5] Ar Zemgales rajona tiesas 2023.gada 3.jūlija spriedumu prasība apmierināta daļēji. Tiesa nosprieda:

- piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai uzturlīdzekļus dēla /pers. C/ uzturam 500 *euro* mēnesī sākot no 2022.gada 10.oktobra, pie nolēmuma izpildes ieskaitot jau samaksātās uzturlīdzekļu summas.
- Piedzīt no atbildētāja par labu valstij valsts nodevu 474,64 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumu 9 *euro*.
- Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu ir izpildāms nekavējoties.
- Noteikt, ka pēc sprieduma spēkā stāšanās spēku zaudē pagaidu lēmums.

Spriedumā norādīti turpmāk minētie motīvi.

[5.1] Pusēm nav strīda, ka kopīgajam bērnam /pers. C/ ir gūta kakla trauma dzemdībās, ir atopiskais dermatīts un alerģija uz dažādiem produktiem, tāpēc bērnam diezgan bieži ir jāapmeklē dažādi ārsti un speciālisti, nepieciešams iegādāties speciālus ādas kopšanas līdzekļus un uzturā ir jālieto pārtika, kas pēc iespējas mazina alerģiskas reakcijas riskus.

[5.2] Puses noslēgušas izlīgumu civillietā Nr.C73438522 par saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu, ko Zemgales rajona tiesa ar 2022.gada 8.decembra lēmumu ir apstiprinājusi, izbeidzot tiesvedību lietā.

[5.3] Saskaņā ar Civillikuma 179.pantu vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

[5.4] Atbildētājs atzīst prasību par uzturlīdzekļu piedziņu 310 *euro*, bet starp pusēm pastāv strīds par bērnam nepieciešamajiem izdevumiem un to, ar kādu naudas summu atbildētājam ir pienākums piedalīties bērna uzturēšanā.

Prasītāja ir iesniegusi piedzenamo uzturlīdzekļu aprēķinu, saskaņā ar kuru kopumā bērnam mēnesī ir nepieciešami uzturlīdzekļi 1185,57 *euro* apmērā.

[5.5] Atzīstams, ka atsevišķās pozīcijās prasītājas iesniegtais uzturlīdzekļu aprēķins ir pārspīlēts un nepamatots.

[5.5.1] No lietā konta pārskatiem, rēķiniem, dzīvojamo telpu īres līguma konstatējams, ka prasītājai kopumā par dzīvokļa īri un tajā nodrošinātajiem pakalpojumiem rodas izdevumi vidēji 421,41 *euro* mēnesī, kas vēl ir dalāmi starp viņu un bērnu.

Tā kā iesniegtajā uzturlīdzekļu aprēķinā minētajā pozīcijā izdevumi bērnam mēnesī ir norādīti 389,79 *euro*, t.i., gandrīz pilnā apmērā no kopējās prasītājai radušos izdevumu par dzīvokļa īri un tajā nodrošinātajiem pakalpojumiem summas, tad atzīstams, ka šajā daļā uzturlīdzekļu aprēķins ir nesamērīgs un pārspīlēts.

Tiesas sēdē prasītājas puse norādīja, ka uz bērnu izdevumi saistībā ar mājokļa nodrošināšanu varētu būt attiecināmi 220-250 *euro* mēnesī.

Ņemot vērā prasītājas norādīto, ka dzīvoklī dzīvo viņa kopā ar bērnu, atzīstams, ka izdevumi par dzīvokļa īri un tajā nodrošinātajiem pakalpojumiem ir dalāmi vienādā apmērā starp prasītāju un bērnu, tos aritmētiski noapaļojot. Līdz ar to uz bērnu ir attiecināmi un uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļaujami izdevumi par dzīvokļa īri un tajā nodrošinātajiem pakalpojumiem 211 *euro* apmērā.

Par nepamatotu uzskatams atbildētāja viedoklis, ka izdevumi ar mājokļa nodrošināšanu uz bērnu būtu attiecināmi 30% apmērā, ņemot vērā to, ka bērns darba dienās apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi, katras otrās brīvdienas ir pie viņa, bet prasītāja pāris dienas nedēļā strādā attālināti no mājām un tātad vairāk izmanto visus pakalpojumus. Bērns ikdienā dzīvo vienā mājoklī ar prasītāju, izmanto visas dzīvokļa telpas un dzīvoklī nodrošinātos pakalpojumus, un nav iespējams noteikt vai izdalīt to, vai kādus no šiem pakalpojumiem lielākā mērā izmanto prasītāja vai bērns. Līdz ar to taisnīgi minētos izdevumus dalīt starp prasītāju un bērnu vienādās daļās.

[5.5.2] Uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļauti izdevumi par SIA "BITE Latvija" nodrošināto internetu, televīziju un mobilo telefonu – vidēji 36,19 *euro* mēnesī.

No lietā iesniegtajiem prasītājas konta pārskatiem un SIA "BITE Latvija" rēķiniem konstatējams, ka uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļauti un uz bērnu pilnā apmērā ir attiecināti ikmēneša izdevumi par SIA "BITE Latvija" nodrošinātajiem pakalpojumiem, kas ir nepamatoti.

Ņemot vērā, ka bērnam lietas izskatīšanas brīdī ir tikai trīs gadi, atzīstams, ka uzturlīdzekļu aprēķinā šobrīd nav pamata iekļaut izdevumus par mobilo telefonu, nomaksas ierīču iegādi un internetu, jo bērns šādā vecumā šos pakalpojumus neizmanto vai vismaz viņam nevajadzētu tos izmantot.

Ņemot vērā bērna vecumu un dzīvē gūtos novērojumus, nav pamata apšaubīt prasītājas paskaidrojumos norādīto, ka bērns mēdz izmantot televīzijas pakalpojumus, jo skatās multiplikācijas filmas. Uz bērnu ir pamats attiecināt pusi no SIA "BITE Latvija" rēķinos iekļautās maksas par televīzijas pakalpojumiem (11, 94*euro*), summu nedaudz aritmētiski noapaļojot, t.i., izdevumus 6 *euro* apmērā.

[5.5.3] Atzīstams, ka uzturlīdzekļu aprēķinā nav pamata iekļaut izdevumus 32,26 *euro* par autiņbiksīšu jeb pamperu iegādi, jo, vadoties no dzīvē gūtajiem novērojumiem, ir pamats uzskatīt, ka trīs gadu vecuma bērnam vairs nav nepieciešams lietot autiņbiksītes.

[5.5.4] Prasītāja bērna uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļāvusi izdevumus par pārtiku 260,79 *euro*.

Lai arī prasītājas puse norādīja, ka uz bērnu ir attiecināmi 70% no aprēķinā norādītajiem izdevumiem par pārtiku jeb 182,57 *euro* mēnesī, prasība tiesas sēdē tika uzturēta saskaņā ar tiesā iesniegto aprēķinu.

Novērtējot lietā iesniegtos čekus par pārtikas produktu iegādi un prasītājas konta pārskatus, vispārzināmo faktu, ka pārtikas preču cenas pēdējā gada laikā ir ievērojami pieaugušas, vienlaikus ņemot vērā gan bērna vecumu, gan to faktu, ka darba dienās bērns lielāko daļu ēdienreižu ietur bērnudārzā, savukārt daļu no brīvdienām pavada arī pie tēva, gan arī pušu paskaidrojumus par bērna alerģisko reakciju uz dažādiem pārtikas produktiem un no tā izrietošo nepieciešamību bērnam iegādāties pārtikas produktus ekoloģisko preču veikalos, kas, kā vispārzināms, ir arī dārgāki, atzīstams, ka konkrētajā gadījumā izdevumi par pārtiku ticami un objektīvi bērnam varētu veidot summu 180*euro* mēnesī.

[5.5.5] Prasītāja uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļāvusi izdevumus par degvielu vidēji 119,19 *euro* mēnesī un stāvvietu apmaksu vidēji 3,21 *euro* mēnesī (kopā vidēji 122,40 *euro* mēnesī), tāpat pozīcijā "citi izdevumi" ir iekļauti izdevumi par OCTA iegādi 85,20 *euro* un CSDD pakalpojumu izdevumi 222, 23*euro*, kas vidēji mēnesī veido summu 25,62 *euro*.

No prasītājas konta pārskata secināms, ka izdevumi par OCTA iegādi un CSDD izdevumi uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļauti pilnā apmērā, kas nozīmē, ka šie izdevumi ir tikuši attiecināti tikai uz bērnu, kas ir nepamatoti.

Tāpat no lietā konta pārskatiem secināms, ka dažos mēnešos uzturlīdzekļu aprēķinā norādītās izdevumu summas ir lielākas nekā viņas konta pārskatā atspoguļotie izdevumi degvielas uzpildes stacijās.

Ņemot vērā konstatēto, ka vairāki prasītājai radušies izdevumi pilnā apmērā ir tikuši iekļauti uzturlīdzekļu aprēķinā un attiecināti tikai uz bērnu, tostarp arī izdevumi par OCTA iegādi un CSDD izdevumi, kā arī ņemot vērā prasītājas sniegtos paskaidrojumus par to, kādām bērna vajadzībām transportlīdzeklis tiek izmantots un lietā iesniegtos pierādījumus par degvielas iegādi, ir pamats uzskatīt, ka prasītājai radušies izdevumi par degvielas iegādi pilnā apmērā ir tikuši iekļauti uzturlīdzekļu aprēķinā un pilnībā ir attiecināti uz bērnu, lai gan nenoliedzami transportlīdzeklis tiek izmantots arī pašas prasītājas vajadzībām.

Uz sprieduma taisīšanas brīdi prasītājai nepieder neviens transportlīdzeklis, bet laikā no 2022.gada 18.maija līdz vismaz 29.novembrim viņai piederēja viens transportlīdzeklis.

Ņemams vērā prasītājas paskaidrotais, ka vecāki viņai lietošanā ir nodevuši transportlīdzekli.

Tiesas sēdē prasītāja pauda viedokli, ka izdevumi par OCTA iegādi un CSDD uz bērnu būtu attiecināmi 30% apmērā, jo transportlīdzeklis tiek izmantots arī viņas pašas vajadzībām. Šādam minēto izdevumu sadalījumam piekrita arī atbildētājs. Ņemot vērā to, ka lietā nav strīda par to, ka prasītājas lietošanā esošais transportlīdzeklis tiek izmantots, lai ikdienā nogādātu bērnu bērnudārzā un atpakaļ mājās, lai dotos uz veikaliem un iegādātos pārtikas un citas nepieciešamās lietas bērnam, vestu bērnu ciemos, kā arī reizēs, kad prasītājai bērns ir jānogādā pie dažādiem ārstiem un speciālistiem ārpus /vieta/, kas var būt saistīts arī ar nepieciešamību transportlīdzekli novietot maksas stāvvietā, kā arī atbildētāja pausto viedokli tiesas sēdē par ar transportlīdzekļa lietošanu saistīto izdevumu iekļaušanu uzturlīdzekļu apmērā, atzīstams, ka daļa no prasītājas izdevumiem par degvielu, maksas stāvvietām, OCTA iegādi un ar transportlīdzekļa tehniskās apskates iziešanu saistītajiem izdevumiem ir attiecināmi uz bērnu un ir iekļaujami uzturlīdzekļu apmērā, jo šie izdevumi ir saistīti ar bērna aprūpes nodrošināšanu.

Ņemot vērā lietā iesniegtos pierādījumus par iepriekš minētiem izdevumiem, kā arī pušu pausto viedokli par šo izdevumu sadalījumu starp prasītāju un bērnu, kā arī ņemot vērā to, ka šīs izdevumu pozīcijas var būt mainīgas un šādā gadījumā tiesa var noteikt atlīdzību pēc sava taisnīga ieskata (*Senāta 2011.gada 18 maija spriedums lietā Nr.SKC-863/2011*), atzīstams par samērīgiem un uzturlīdzekļu aprēķinā iekļaujamiem minētos izdevumus 35% apmērā, aritmētiski noapaļojot, t.i., vidēji 52 *euro* mēnesī.

[5.5.6] Uzturlīdzekļu aprēķinā ir ietvertas izdevumu pozīcijas "grāmatas/kanceleja" (7,74 *euro* mēnesī), "rotaļlietas un dāvanas" (27,99 *euro* mēnesī).

No prasītājas paskaidrotā izriet, ka pozīcijā "rotaļlietas, dāvanas" ir iekļauti arī izdevumi par bērnam dāvināto velosipēdu, dāvana Ziemassvētkos, bērna jubilejās.

Aprēķinā ir iekļauta arī pozīcija "izklaide, ēšana ārpus mājas" (32,02 *euro* mēnesī), pozīcija "citi izdevumi" vidēji 117,17 *euro* mēnesī (1406,08 *euro* gadā), un kuros cita starpā ir tikuši ietverti izdevumi par OCTA iegādi un CSDD pakalpojumiem, kuru pamatotību tiesa jau vērtēja iepriekš, kā arī izdevumi par putekļu sūcēja iegādi – 228,99 *euro*, pases izgatavošanu bērnam – 30 *euro*, gultas iegādi – 420 *euro* un ķiveres iegādi 70 *euro*, pārtiku un kūku bērna dzimšanas dienas svinībām – 290 *euro*, izdevumi /vieta/ un /vieta/ – kopā 59, 66*euro*.

Atzīstams, ka nav pamatoti uzturlīdzekļu aprēķinā iekļaut prasītājas izdevumus par bērnam pirktajām dāvanām dažādos svētkos, jo no pušu paskaidrojumiem izriet, ka puses kā bērna vecāki nedāvina kopīgas dāvanas, bet gan katrs gādā tās atsevišķi. Savukārt izdevumi par dāvanām bērna draugiem ir iekļaujami uzturlīdzekļu aprēķinā, jo tie ir saistāmi ar bērna socializēšanos, kas arī ir svarīga bērna pilnvērtīgai attīstībai.

Uzturlīdzekļu aprēķinā ir pamats iekļaut izdevumus par izklaidi (piemēram, zooloģiskā dārza, kinoteātra, bērna vecumam atbilstošu teātra izrāžu, citu kultūras pasākumu vai izklaides vietu apmeklēšanu), kā arī grāmatām, kancelejas precēm un rotaļlietām, jo tie ir saistīti ar bērna izglītošanu un audzināšanu, ko neapšaubāmi ikdienā īsteno tieši prasītāja. Vienlaikus, nosakot izdevumu par izklaidi apmēru, ņemams vērā, ka šādi izdevumi, visticamāk, prasītājai nerodas katru mēnesi un ka tādi var rasties arī atbildētājam laikā, kad viņš īsteno saskarsmi ar bērnu.

Savukārt izdevumus par ēšanu ārpus mājas aprēķinā iekļaut nav pamata.

Izvērtējot lietā iesniegtos prasītājas konta pārskatus, kuros ir atspoguļoti izdevumi kafejnīcās, restorānos un citās ēdināšanas iestādēs un arī uzturlīdzekļu aprēķinā norādītās izdevumu summas, kā arī pašas prasītājas skaidroto par viņas ienākumu apmēru un lietā esošos pierādījumus par minētajiem apstākļiem, ir pamats apšaubīt to, ka trīs gadus vecam bērnam ik mēnesi izklaidei un ēšanai ārpus mājas tiek tērēti aptuveni 32 *euro*.

No aprēķina un konta pārskatiem faktiski ir pamats secināt, ka aprēķinā ir ietverti un uz bērnu pilnībā ir attiecināti prasītājas konta pārskatos atspoguļotie izdevumi kafejnīcās, restorānos un citās ēdināšanas iestādēs. Tādējādi ir pamats apšaubīt, ka visi šie izdevumi ir saistāmi tikai ar bērna ēšanu ārpus mājas.

Izdevumi par ēšanu ārpus mājas nav primāri nepieciešami bērnam un tāpēc nav saistāmi ar vecāka uztura došanas pienākumu bērnam. Līdz ar to atzīstams, ka uzturlīdzekļu aprēķinā nav pamata iekļaut izdevumus par ēšanu ārpus mājas.

Lietā nav atrodami pierādījumi par to, ka prasītāja 2022.gada janvārī par summu 228,99 *euro* ir iegādājusies putekļusūcēju.

Tāpat lietā nav iesniegti pierādījumi, ka putekļusūcēja iegāde bija nepieciešama bērna veselības stāvokļa dēļ, jo viņam ir elpceļu problēmas. Atbildētājs tiesas sēdē arī noliedza, ka bērnam ir kādas elpceļu saslimšanas.

Līdz ar to šādus izdevumus par it kā putekļusūcēja iegādi prasītāja nepamatoti ir iekļāvusi uzturlīdzekļu aprēķinā.

Izdevumi /vieta/ un /vieta/ ir daļa no bērna ārstniecības izdevumiem, par kuriem abas puses tiesas sēdē pauda viedokli, ka šādi izdevumi mēnesī vidēji ir 80 *euro*. Līdz ar to nav pamata tos iekļaut vēl arī uzturlīdzekļu aprēķina pozīcijā "citi izdevumi".

Ņemot vērā bērna vecumu, nav pamata apšaubīt, ka bērna vajadzībām 2022.gada martā ir tikusi iegādāta cita gulta. Tas izriet arī no lietā iesniegtās WhatsApp sarakstes.

Tāpat nav apšaubāms, ka bērnam ir iegādāts velosipēds un ķivere, ka ir izgatavots personu apliecinošs dokuments. Šādus izdevumus ir pamats iekļaut uzturlīdzekļu aprēķinā, tomēr vienlaikus ir ņemams vērā, ka šādi izdevumi prasītājai nerodas katru mēnesi un pat ne katru gadu, jo, piemēram, personu apliecinošs dokuments bērnam līdz piecu gadu vecumam tiek izsniegts uz 2 gadiem, bet sākot no piecu gadu vecuma – uz 5 gadiem (*Ministru kabineta 2012.gada 21.februāra noteikumu Nr.134 "Personu apliecinošu dokumentu noteikumi" 53.punkts*).

Arī jaunas gultas iegāde bērnam nav nepieciešama katru gadu un 2022.gada martā iegādātā gulta visticamāk tiks lietota vairākus gadus, tāpat arī tādas lietas kā velosipēds.

Neapšaubāmi, ka prasītāja vēlās gan iepriecināt savu bērnu, gan arī nodrošināt visu to labāko atbilstoši viņa vecumam (piemēram, jauna gulta, velosipēds un ķivere utt.), un tāpēc viņa arī turpmāk vēlas plānot izdevumus šādiem lielākiem pirkumiem, kas nenoliedzami radīsies bērnam pieaugot un ir arī nepieciešami un svarīgi bērna pilnvērtīgas fiziskās un garīgās attīstības nodrošināšanai, šādiem izdevumiem paredzot uzturlīdzekļu aprēķinā pozīciju "citi izdevumi". Tāpat ir ņemams vērā, ka ikdienā var rasties arī dažādi neparedzēti izdevumi bērnam. Tomēr vienlaikus visiem šiem izdevumiem ir jābūt samērīgiem arī ar vecāku mantisko stāvokli.

Ņemot vērā gan bērna vecumu, gan arī lietā iesniegtos pierādījumus par prasītājas pirkumiem, par samērīgiem trīs gadus vecam bērnam atzīstami izdevumi par grāmatām un kancelejas precēm, rotaļlietām un dāvanām bērna draugiem, par izklaidi un citiem izdevumiem vidēji 65 *euro* mēnesī.

Nosakot izdevumus šādā apmērā, ņemti vērā lietā iesniegti pierādījumi par izdevumiem minētajās pozīcijās, kuri novērtēti atbilstoši Civilprocesa

likuma 97.panta pirmajā daļā noteiktajam, kā arī ņemot vērā to faktu, ka iesniegtajā uzturlīdzekļu aprēķinā šobrīd nav ietverta pozīcija par bērnam nepieciešamajām higiēnas precēm, bet kuras neapšaubāmi bērnam ir nepieciešamas un izdevumi par kurām varētu tikt iekļauti pozīcijā "citi izdevumi".

Lai arī uzturlīdzekļu aprēķinā ir norādīts, ka uzsākot gaitas pirmsskolas izglītības iestādē bērns vienu reizi nedēļā apmeklēs montesori nodarbības, kur vienas nodarbības cena ir 15*euro*, pierādījumi par to, ka bērns būtu sācis apmeklēt šādas nodarbības un par šo nodarbību izmaksām lietā nav iesniegti. Līdz ar to šādi izdevumi uzturlīdzekļu aprēķinā nav iekļaujami.

Nav strīda par to, ka bērnam matus bez maksas griež atbildētāja māte, kura ir friziere, un kura ir gatava to arī turpmāk darīt, kā arī ņemot vērā pašas prasītājas norādīto, ka minētos izdevumus aprēķinā var neiekļaut, uzskatāms, ka no uzturlīdzekļu aprēķina pozīcija par friziera izdevumiem ir izslēdzama.

[5.5.7] Atzīstams, ka izdevumus par ārstu un speciālistu vizītēm, analīžu veikšanu un pirkumiem aptiekā ir pamats iekļaut uzturlīdzekļu aprēķinā, jo tie ir saistīti ar bērna veselības aprūpes nodrošināšu, kas ir vecāku pienākums.

Šādos apstākļos ar bērna veselības aprūpi saistīti izdevumi uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļaujami 80 *euro* apmērā, jo pusēm par šo pozīciju nav strīda. Šādu ar ārstniecību saistītu izdevumu apmēru mēnesī ir pamats arī konstatēt no lietā iesniegtajiem prasītājas konta pārskatiem un čekiem.

[5.5.8] Izvērtējot uzturlīdzekļu aprēķinā norādīto izdevumu summu par apģērba un apavu iegādi bērnam, kopsakarā ar abu pušu lietā iesniegtajiem čekiem par apģērba iegādi un prasītājas konta pārskatos atspoguļoto informāciju par pirkumiem apģērbu veikalos, kā arī ņemot vērā bērna vecumu un vispārzināmo faktu, ka trīsgadīgi bērni joprojām turpina strauji aug, atzīstams, ka bērnam apģērba un apavu iegādei mēnesī objektīvi varētu tikt tērēti naudas līdzekļi vidēji 77 *euro*.

[5.5.9] Uzturlīdzekļu aprēķinā pozīcijā "bērnu dārza/skolas ēdināšana" izdevumu summa nav iekļauta. Tā kā lietā nav strīda par to, ka bērns apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi, un no lietā iesniegtajiem pierādījumiem ir redzams, ka prasītāja 2022.gada novembrī ir veikusi samaksu par bērna ēdināšanu izglītības iestādē 40,10 *euro*, bet 2022.gada decembrī – 29, 90 *euro*, tad uzturlīdzekļu aprēķinā minētie izdevumi ir iekļaujami.

Ir vispārzināms, ka samaksas apmērs par ēdināšanu pirmsskolas izglītības iestādē ir atkarīgs no tā, vai bērns apmeklē izglītības iestādi pilnu mēnesi. Nav pamata apšaubīt prasītājas norādīto, ka gadījumā, ja bērns apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi pilnu mēnesi, tad maksa par ēdināšanu ir aptuveni 42 *euro* mēnesī, ņemot vērā arī lietā iesniegtos pierādījumus par veikto samaksas apmēru 2022.gada novembrī un decembrī. Līdz ar to šādā apmērā izdevumi par ēdināšanu pirmsskolas izglītības iestādē ir iekļaujami uzturlīdzekļu aprēķinā.

[5.6] Ņemot vērā to, ka Civillikums maksājamo uzturlīdzekļu summu saista ar vecāku mantisko stāvokli, un arī to, ka jebkura vecāka pienākums ir nodrošināt bērnam uzturlīdzekļus vismaz normatīvajos aktos noteiktajā minimālajā apmērā, atzīstams, ka trīs gadus bērna uzturēšanai nepieciešamajiem izdevumiem ir jābūt samērīgiem ar vecāku faktisko mantas stāvokli, un tie trīs gadus vecam bērnam varētu būt vidēji 713 *euro* mēnesī.

[5.7] No lietā iesniegtajiem pušu konta pārskatiem izriet, ka atbildētājs laikā no 2022.gada 1.janvāra līdz 2022.gada 13.decembrim prasītājai ir veicis uzturlīdzekļu maksājumus 3051 *euro* apmērā, t.i., vidēji 254,25 *euro* mēnesī.

Atbildētājs lietā ir iesniedzis pierādījumus par to, ka veicot uzturlīdzekļu maksājumus prasītājai un iegādājoties bērnam apavus un apģērbu laikā no 2022.gada 1.janvāra līdz 13.decembrim atbildētājs vidēji mēnesī ir nodrošinājis savam dēlam uzturu 268,62 *euro* apmērā (3051 *euro* + 172, 52*euro* = 3223,52 *euro*/12 mēneši).

[5.8] Lietas izskatīšanas laikā netika gūts apstiprinājums faktam, ka sakarā ar bērna uzturēšanu prasītājai vidēji mēnesī rastos izdevumi 1185,55 *euro* apmērā un ka šādi izdevumi atbilstu trīs gadus veca bērna reālajām un faktiski nepieciešamajām vajadzībām.

Prasītājas uzturlīdzekļu aprēķins pēc būtības atspoguļo vēlamo, nevis faktisko situāciju. Uzturlīdzekļu apmērs mēnesī trīs gadus veca bērna uzturam varētu būt 713*euro*, kas būtu atzīstams kā pietiekams šāda vecuma bērna ikdienas vajadzību nodrošināšanai, tai skaitā ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanai, izglītošanai un citiem mērķiem.

[5.8.1] Prasītājas mantiskais stāvoklis apstiprinās ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) 2022.gada 1.decembra un 2023.gada 7.marta izziņām, prasītājas konta pārskatiem un Tiesu informācijas sistēmā pieejamajām ziņām.

Prasītājai nepieder nekustamie īpašumi un uz viņas vārda sprieduma taisīšanas dienā nav reģistrēts neviens transportlīdzeklis.

2022.gada 18.janvārī SIA "/Nosaukums A/" ir izmaksājusi prasītājai kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu 1160,99 *euro*, laikā no 2022.gada 14.februāra līdz 13.oktobrim viņa ir saņēmusi bezdarbnieku pabalstu, bet kopš 2022.gada 21.novembra prasītāja strādā SIA "/Nosaukums B/". Laikā no 2022.gada 26.janvāra līdz 24.novembrim prasītājai ir izmaksāti pabalsti kopumā 4805, 31*euro*. Tādējādi ir secināms, ka prasītājas ienākumi laikā no 2022.gada janvāra līdz novembrim ir bijuši vidēji 542,39 *euro* mēnesī. Savukārt laikā no 2022.gada 21.novembra līdz 2023.gada 31.janvārim prasītāja SIA "/Nosaukums B/" ir guvusi ienākumus 3888,45 *euro* jeb vidēji 1296,15 *euro* mēnesī (pirms nodokļu nomaksas).

Ar lietā iesniegtajiem konta pārskatiem apstiprinās prasītājas paskaidrojumos norādītais, ka viņai finansiālu atbalstu regulāri sniedz māte un brāļi. Laikā no 2022.gada 1.janvāra līdz 6.decembrim minētās personas prasītājai kopumā ir pārskaitījušas 3371 *euro*, t.i., vidēji 280,92 *euro* mēnesī.

Minētie pierādījumi par prasītājas ienākumu apmēru ir viens no apstākļiem, kas dod pamatu apšaubīt, ka bērna uzturēšanai prasītājai rodas izdevumi uzturlīdzekļu aprēķinā norādītajā apmērā, t.i., vidēji 1185,55 *euro* mēnesī un ka iesniegtais aprēķins ir pārspīlēts, jo aprēķinā norādītie izdevumi bērnam ievērojami pārsniedz pašas prasītājas līdzšinējo ienākumu apmēru, pat ņemot vērā arī viņas ģimenes locekļu sniegto finansiālo atbalstu, un faktiski ir viņas šī brīža ienākumu apmērā.

Tā kā prasītājai no saviem ienākumiem ir jānodrošina ne tikai bērna vajadzību, bet arī pašai savu vajadzību apmierināšana, tad secināms, ka prasītāja nevar izlietot bērna uzturēšanai summas, kas pārsniedz viņas pašas ienākumu apmēru. Tā kā bērna uzturēšanas pienākums primāri gulstas tieši uz vecākiem, līdz ar to izdevumiem bērna uzturam ir jābūt samērojamiem ar vecāku mantisko stāvokli.

No prasītājas konta pārskatiem konstatējams, ka laikā no 2022.gada 16.marta līdz 21.novembrim ir veiktas skaidras naudas iemaksas kopumā 4285 *euro* apmērā, kas dod pamatu secināt, ka līdz 2022.gada 21.novembrim prasītājas vienīgie ienākumi, iespējams, nav bijuši tikai viņai piešķirto izmaksāto pabalstu un kompensācijas par neizmantoto atvaļinājumu veidā, bet arī no kādiem nereģistrētiem ienākumiem. Tomēr šo ienākumu apmērs tiesai nav zināms.

[5.8.2] Atbildētāja mantiskais stāvoklis apstiprinās ar VSAA 2022.gada 21.oktobra izziņu un CSDD 2021.gada 26.septembra izziņu, atbildētāja konta pārskatiem un rēķiniem, un Tiesu informācijas sistēmā pieejamajām ziņām.

Atbildētājam nepieder nekustamie īpašumi, bet viņa turējumā kopš 2022.gada 3.janvāra ir automašīna /TL marka/, valsts reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/. Atbildētājam laikā no 2022.gada 1.janvāra nav reģistrēti apdrošināšanas periodi un viņš nav reģistrēts VSAA uzskaitē kā pakalpojumu saņēmējs.

Atbildētājs ir norādījis, ka viņa darba devējs ir /vieta/ reģistrētais uzņēmums /Nosaukums C/, kurš maksā par viņu nodarbinātības nodokļus /vieta/, ka viņa ienākumi ir vidēji 1000-1500 *euro*, bet pārējās minētā /vieta/ uzņēmuma pārskaitītās naudas summas ir viņam kompensētie darbam nepieciešamie izdevumi.

Neskatoties uz uzlikto pienākumu, lietā netika iesniegti pierādījumi atbildētāja apgalvojumiem, ka viņš ir darba tiesiskajās attiecībās ar uzņēmumu /Nosaukums C/ un arī par viņa ienākumiem pirms un pēc nodokļu nomaksas.

Atbildētājs lietā ir iesniedzis /Nosaukums C/ adresētus rēķinus par laiku no 2022.gada augusta līdz decembrim, no kuriem secināms, ka 2021.gada

27.jūlijā, iespējams, ir ticis noslēgts sadarbības līgums, nevis darba līgums, ka /vieta/ uzņēmumam adresētajos rēķinos par 2022.gada septembri, oktobri, novembri un decembri atbildētājs ir ietvēris arī pozīciju "izdevumi", kas svārstās no 821,49 *euro* līdz 1532,40 *euro*. Lai arī minētajos rēķinos norādītās izmaksājamās summas sakrīt ar attiecīgajā laikā /Nosaukums C/ faktiski izmaksātajām summām atbildētājam, tomēr vērtējot šos rēķinus ir ņemams vērā, ka minētie rēķini nav parakstīti un tātad tiem nav juridiska spēka (*Dokumentu juridiskā spēka likuma 4.panta pirmās daļas 3.punkts, 1.panta otrā daļa*), un tie arī neatbilst Grāmatvedības likuma 11.panta piektās daļas prasībām.

Līdz ar to minētie rēķini nevar kalpot kā pierādījumi, kas apstiprina atbildētāja apgalvojumus par darba tiesisko attiecību pastāvēšanu starp viņu un uzņēmumu /Nosaukums C/ un par viņa ienākumu apmēru, kā arī par to, ka daļa no minētā uzņēmuma izmaksātajām naudas summām atbildētājam ir šī uzņēmuma kā darba devēja atbildētājam kā darbiniekam kompensētie izdevumi, kas viņam radušies sakarā ar darba izpildi.

Arī 2021.gada 27.jūlija sadarbības līgums starp atbildētāju un /Nosaukums C/ tiesai nav iesniegts un nav zināmi šī līguma noteikumi, tostarp par minētā uzņēmuma apņemšanos kompensēt atbildētājam kādus izdevumus.

Līdz ar to kā atbildētāja ienākumus vērtējamas visas atbildētāja konta pārskatos atspoguļotās /Nosaukums C/ izmaksātās naudas summas. No atbildētāja konta pārskatiem redzams, ka laikā no 2022.gada 17.maija līdz 2023.gada 17.janvārim /Nosaukums C/ ir pārskaitījis atbildētājam 28298,33 *euro*, t.i., vidēji 3144, 26*euro* mēnesī.

Vienlaikus, izvērtējot abu pušu mantas stāvokli, lai noteiktu to spējas apgādāt bērnu samērā ar šo stāvokli, ir jāņem vēra ne tikai ienākumi, bet arī izdevumi, kas tiem rodas. No atbildētāja konta pārskatiem ir secināms, ka par dzīvokļa īri un komunālajiem pakalpojumiem atbildētājam rodas izdevumi vidēji 455,76 *euro* mēnesī, bet automašīnas līzinga maksājums ir vidēji 322,50 *euro* mēnesī.

[5.8.3] Atbildētāja mantiskais stāvoklis kopumā ir vērtējams kā labāks, taču gan lietā iesniegtie pierādījumi par atbildētāja izdevumiem, gan arī nodibinātais par prasītājas iesniegtā uzturlīdzekļu aprēķina nepamatotību un pārspīlētu izdevumu norādīšanu atsevišķās aprēķina pozīcijās, kā arī atzītais par to, ka uzturlīdzekļu apmērs trīs gadus veca bērna uzturam varētu būt 713 *euro* mēnesī, norāda uz to, ka uzturlīdzekļi prasītājas pieprasītajā apmērā no atbildētāja nav piedzenami.

Par samērīgu atbildētāja mantiskajam stāvoklim atzīstams piedzīt līdzekļus bērna uzturam ik mēnesi 500 *euro*. Uzturlīdzekļi šādā apmērā ir atzīstami par samērīgiem un pietiekamiem, lai nodrošinātu bērnam labvēlīgus apstākļus veselīgai un normālai fiziskai, intelektuālai, tikumiskai, garīgai un sociālai attīstībai brīvības, cieņas un materiālās nodrošinātības gaisotnē.

Ņemot vērā Civillikuma 179.pantā definēto proporcionalitātes principu, secināms, ka piedzenot no atbildētāja uzturlīdzekļus bērna uzturēšanai 500 *euro* apmērā tiks ievērots samērīguma un proporcionalitātes princips attiecībā uz prasītājas un atbildētāja mantas stāvokli, līdz ar to minētā summa atzīstama par samērīgu un atbilstošu atbildētāja mantiskajam stāvoklim un spējām gūt ienākumus.

[5.9] Uzturlīdzekļi piedzenami sākot no 2022.gada 10.oktobra līdz bērna pilngadībai, pie sprieduma izpildes ieskaitot atbildētāja jau veiktos uzturlīdzekļu maksājumus.

Ievērojot prasītājas lūgumu, ir nosakāms, ka spriedums par uzturlīdzekļu piedziņu ir izpildāms nekavējoties.

[5.10] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 244.[10] panta septīto daļu, pēc sprieduma spēkā stāšanās spēku zaudē pagaidu lēmums un ir pārtraucama uzturlīdzekļu piedziņa pēc minētā lēmuma.

[5.11] Prasītājai sakarā ar advokāta I.Meimera sniegto juridisko palīdzību un pārstāvību tiesā izskatāmajā lietā ir radušies ar lietas vešanu saistītie izdevumi 1654,77 *euro*. Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta "a" apakšpunktā, 44.panta otrajā un ceturtajā daļā noteikto no atbildētāja par labu prasītājai ir piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 900 *euro*.

[5.12] Lietā ir radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 9 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punkta noteikumiem prasības summa, no kuras prasības daļā par uzturlīdzekļu piedziņu ir aprēķināms maksājamās valsts nodevas apmērs, ir maksājumu kopsumma par vienu gadu, kas šajā gadījumā ir 6000 *euro* (500 *euro* x 12).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "b" apakšpunktu par šādu naudas summā novērtējamu prasību ir maksājama valsts nodeva 474, 64*euro*.

Ņemot vērā Civilprocesa likuma 42.panta pirmās daļas noteikumus, minētā valsts nodeva 474,64 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 9 *euro* ir piedzenama no atbildētāja par labu valstij.

[5.13] Ievērojama Civilprocesa likuma 205.panta pirmā, otrā daļa.

[6] Ar Zemgales rajona tiesas 2023.gada 3.jūlija papildspriedumu no /pers. B/ par labu /pers. A/ piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi 900 *euro*.

[7] Par Zemgales rajona tiesas 2023.gada 3.jūlija spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza atbildētājs /pers. B/, uzskatot, ka spriedums nav objektīvs un pamatots.

[7.1] Tiesas spriedums nesatur pierādījumu analīzi un secinājumus, kādēļ atbildētāja paskaidrojumi un iesniegtie pierādījumi par ienākumu apmēru, par izdevumiem bērna vajadzībām nebija pietiekami, lai atzītu, ka bērnam nav nepieciešams saņemt minēto uzturlīdzekļu summu.

Līdz ar to tiesa spriedumu taisījusi, pārkāpjot Civilprocesa likuma 97., 190.panta un 193.panta piektās daļas noteikumus. Minētais procesuālo tiesību normu pārkāpums novedis pie formālas un neargumentētas Civillikuma 177. un 179.panta piemērošanas.

[7.2] Prasītāja nav pamatojusi uzturlīdzekļu apmēru. Bērnam nosakāmais uzturlīdzekļu apmērs sadalāms starp vecākiem līdzvērtīgi. Šobrīd atbildētāja ienākumi ir būtiski samazinājušies, jo izbeigta sadarbība ar /vieta/ uzņēmumu. Atbildētājs februārī reģistrējis SIA /Nosaukums D/, kurā no jūnija sevi nodarbina kā /amats/ ar minimālo algu. Tā kā uzņēmums jauns, tā peļņas apmēru nav iespējams paredzēt.

Tiesas spriedums nesatur vērtējumu tam, kamdēļ būtu pamatots sadalījums vecāku starpā, ka atbildētājam ir jāsedz 70% no kopējām uzturlīdzekļu izmaksām.

[7.3] Uz šo brīdi atbildētāja ienākumi ir 620 *euro* mēnesī, savukārt prasītājai ap 1300-1400 *euro* mēnesī.

Atbildētājs nepiekrīt tiesas secinājumam, ka trīsgadīga bērna kopējā uzturēšanas summa mēnesī varētu būt ap 713 *euro*, kas nav samērīga un pamatota.

Bērna nepieciešamo uzturlīdzekļu apmērs mēnesī varētu būt kopā 500 *euro*, kas sadalāms starp abiem vecākiem līdzīgi.

Tiesa neņēma vērā atbildētāja statusu /vieta/ uzņēmumā un sasaistīja visus kontā ieskaitītos maksājumus kā tiešos ieņēmumus, lai gan tika norādīts, ka norēķinu kontā ieskaitīti darbam nepieciešamie izdevumi, kas nav ienākumi. Līdz ar to tiesa nepamatoti spriedumā izdarījusi secinājumus par atbildētāja ienākumiem.

Tāpat tiesa nepamatoti izdarījusi secinājums, ka atbildētāja mantiskais stāvoklis ir labāks, lai gan no lietas materiāliem redzams pretējais, ņemot vērā maksājumus, kas atbildētājam jāsedz par mājokli un komunālajiem pakalpojumiem.

[7.4] Izskatot lietu apelācijas instancē, jāvērtē prasītājas sastādītā uzturlīdzekļu aprēķina katru no pozīcijām, papildus kurām ir jābūt ar atbilstošiem šos izdevumus pamatojošiem maksājumu uzdevumiem (čekiem).

Tās bērnam nepieciešamo izdevumu pozīcijas, kas tiks pamatotas un apstiprinātas ar atbilstošiem pierādījumiem, veidos bērna ikmēneša uzturēšanai nepieciešamos izdevumus (nevis greznuma izdevumus).

Šajā gadījumā sadalījuma proporcijas varētu būt tādas, ka atbildētājs maksā 250*euro* ik mēnesi bērna uzturam, savukārt, prasītāja sedz līdzvērtīgu summu vai lielāku. Par citiem būtiskiem pirkumiem, kas nepieciešami būtu bērnam nākotnē, vecāki vienojas atsevišķi, ņemot vērā katra pirkuma raksturu un preces specifiku.

Strīda izšķiršanā ir nozīme arī faktam, ka atbildētājs tiekas un pavada laiku kopā ar dēlu regulāri, pat nedēļu pēc kārtas vasarā, kad prasītājai nerodas vispār nekādi izdevumi bērna vajadzībām.

Prasītāja uzsvērusi bērna alerģijas esību un īpašās pārtikas iegādi, pievienojusi virkni čeku par medikamentu iegādi un ārstniecību, par uzturēšanos /vieta/u.c. No iesniegtajiem čekiem neizriet prasītās uzturlīdzekļu summas pamatojums, kādas īpašās bērna vajadzības veido aprēķināto uzturlīdzekļu apmēru. Īpašo vajadzību konkrētam bērnam nav. Rehabilitāciju /vieta/ apmaksā valsts, tā neveido papildu izdevumus uzturlīdzekļu kopējā apmērā.

Bērns attīstās labi, apmeklē bērnudārzu, iekļaujas sabiedrībā, ir aktīvs, lai arī prasa papildu rūpes un izdevumus, taču to apmērs nav tāds, kādu to ir norādījusi prasītāja. Pie tam speciālistu apmeklējumi nav katru mēnesi, tāpat arī – medikamentu iegāde.

Izejot no vispārpieņemtās prakses, vidējais uzturlīdzekļu apmērs trīsgadīgam bērnam, kurš dzīvo pilsētā un iet vispārizglītojošā skolā, sastāda ap 400-500 *euro* mēnesī.

Tiesas spriedumā noteiktais uzturlīdzekļu apmērs 713*euro* neatbilst ne bērna aktuālajām vajadzībām, ne vispārpieņemtajai tiesu praksei, jo ir pārspīlēts un neatspoguļo reālo situāciju.

Ir jāņem vērā atbildētāja aktuālais mantiskais stāvoklis, un viņa patreizējie ienākumi un izdevumi par mājokli u.c.

Atbildētāja mantiskais stāvoklis ir pasliktinājies, bet prasītājas ienākumi ir palielinājušies.

[7.5] Apelācijas sūdzībā izvirzīti prasījumi noteikt, ka no /pers. B/ par labu /pers. A/ piedzenami uzturlīdzekļi bērna /pers. C/ uzturam 250 *euro* ik mēnesi, sākot no prasības celšanas brīža tiesā līdz bērna pilngadībai.

[8] Prasītājas/pers. A/ pilnvarotais pārstāvis advokāts Ingus Meimers iesniedza lietā paskaidrojumos par apelācijas sūdzību, norādot, ka iesniegtā sūdzība ir formāla, atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus, kas pamatotu viņa iebildumus. Sūdzībā norādītais viedoklis par sprieduma nepareizību ir vispārīgs un abstrakts. Atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus par savu mantisko stāvokli un nav pierādījis, ka tas ir pasliktinājies.

Prasītājas ieskatā atbildētājs slēpj savus patiesos ienākumus, iespējams, izmantojot juridiskās personas aizsegu, tādā veidā ignorējot bērna tiesības un labākās intereses. Turklāt atbildētājs SIA /Nosaukums D/ pamatkapitālā ieguldījis 4500 *euro*. Prasītājas ieskatā tā ir atbildētāja ļaunprātīga taktika šajā lietā izvairīties no uzturlīdzekļu maksāšanas, jo atbildētājs formāli strādā viņam piederošā sabiedrībā, kurā viņš pats var noteikt savas atlīdzības apmēru.

[9] Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājs /pers. B/ un atbildētāja pilnvarotā pārstāve advokāte Ingmara Bergmane apelācijas sūdzību uzturēja, atsaucoties uz tajā norādītajiem argumentiem un lūdza noteikt maksājamos uzturlīdzekļus 250 *euro* mēnesī. Papildus paskaidroja, ka atbildētājs uzsāka savu komercdarbību, nevis mainīja sadarbības veidu ar /Nosaukums C/. No lietā iesniegtajām SIA /Nosaukums D/ konta izdrukām redzams, ka no 2023.gada 1.februāra līdz 3.oktobrim nav ienākošo maksājumu no /Nosaukums C/, ir tikai izejošie. Sabiedrības ienākumu avots ir starpība no iepirkto celtniecības materiālu cenas no ražotāja vai izplatītāja un pārdošanas cenas gala klientiem. /vieta/ uzņēmums ir tikai viens no SIA /Nosaukums D/ sadarbības partneriem.

Tiesas sēdē prasītāja /pers. A/, prasītājas pilnvarotais pārstāvis advokāts Ingus Meimers apelācijas sūdzību neatzina atbilstoši iesniegtajiem paskaidrojumiem, pirmās instances tiesas spriedumu uzskatīja par pamatotu.

Motīvu daļa

[10] Noskaidrojusi lietas apstākļus, uzklausījusi lietas dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi pierādījumus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzība pamatota daļēji.

[10.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Atbildētājs iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru no viņa piedzīti uzturlīdzekļi dēla uzturam 500 *euro* mēnesī. Līdz ar to apelācijas instances tiesā lieta tiek skatīta pēc būtības tikai šajā daļā, kā arī daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums nav pārsūdzēts un tas ir stājies likumīgā spēkā.

Zemgales rajona tiesas 2023.gada 3.jūlija papildspriedums, ar kuru no atbildētāja prasītājas labā piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi 900 *euro,* nav pārsūdzēts un stājies likumīgā spēkā.

Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēti pirmās instances tiesas nodibinātie faktiskie apstākļi, ka puses ir nepilngadīgā /pers. C/, kuram šobrīd ir trīs gadi, vecāki, ka bērns dzīvo kopā ar prasītāju, kura ikdienā īsteno bērna aprūpi un uzraudzību, ka bērns apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi (turpmāk – PII), ka bērnam ir gūta kakla trauma dzemdībās, ir atopiskais dermatīts.

Pušu starpā pastāv strīds par bērnam nepieciešamo izdevumu apmēru, atbildētāja mantisko stāvokli un vecāka spējām segt bērnam nepieciešamos uzturlīdzekļus.

[10.2] Civillietu tiesas kolēģija konstatē pamatu, kā to pieļauj Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa, kopumā pievienoties pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai, kurā izvērtēts lietas izskatīšanā pušu mantiskais stāvoklis, uzskatot, ka šajā daļā pirmās instances tiesas sprieduma motivācija ir pietiekama un atzīstama par pareizu.

Civillietu tiesas kolēģija nevar pievienoties pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai daļā, nosakot bērnam nepieciešamo izdevumu apmēru 713 *euro* mēnesī, secīgi piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru.

[10.3] Atbilstoši prasītājas puses paskaidrojumiem secināms, ka /pers. A/ piekrīt pirmās instances tiesas noteiktajam bērnam nepieciešamo izdevumu apmēram un vecāku mantiskā stāvokļa izvērtējumam.

No apelācijas sūdzības satura un atbildētāja puses paskaidrojumiem izriet, ka atbildētāja mantiskais stāvoklis un viņa spējas ir pietiekošas, lai veiktu uzturlīdzekļu maksājumu dēla /pers. C/ uzturam 250 *euro* mēnesī.

[10.4] Atbilstoši Civillikuma 177.pantam bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam).

Ja vecāki dzīvo šķirti, vecāku kopīga aizgādība turpinās. Bērna aprūpi un uzraudzību īsteno tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo (Civillikuma 178.pants).

Atbilstoši Civillikuma 179.pantam vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa.

Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns (..) nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Galvenie principi, no kuriem jāvadās, nosakot uzturlīdzekļus, ir: 1) vecāku mantiskais stāvoklis un spēja uzturēt; 2) bērnam nepieciešamo izdevumu apmērs. Tiesai, izšķirot strīdu par uzturlīdzekļu piedziņu, ir jāizvērtē bērna vajadzības, abu vecāku mantas stāvoklis un spēja bērna uzturam, garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanai nepieciešamo summu samaksāt. Uzturlīdzekļu piedziņas prasībās, iekļaujot bērna vajadzībām nepieciešamo izdevumu apmēru, tas samērojams ar bērna reālajām vajadzībām, iekļaujot tādus izdevumus, kas apstiprināmi ar pierādījumiem lietā un tieši un faktiski attiecināmi uz bērna uzturēšanu (sk. *Augstākā tiesas 2012.gada tiesu prakses apkopojums "Par tiesu praksi strīdu izskatīšanā par aizgādības (kopīgas, atsevišķas, ikdienas) un saskarsmes tiesībām un uzturlīdzekļiem bērnam"*).

Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

Civilprocesa likuma 104.panta pirmā daļa noteic, ka pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Tiesu praksē nostiprināta atziņa, vecākam, ar kuru bērns dzīvo kopā, jānodrošina bērna ikdienas vajadzības, un šādu vajadzību nodrošināšanai vecākam ir nepieciešami gan regulāri ikmēneša ienākumi, gan lielāki līdzekļi nekā tam vecākam, ar kuru bērns ikdienā nedzīvo.

[10.5] Tā kā lietas par uzturlīdzekļu piedziņu skar bērnu intereses, tad, lai nodrošinātu maksimālu bērnu interešu aizsardzību, ir pieļaujama atkāpe no sacīkstes principa, kas izriet no Civilprocesa likuma 29.nodaļā paredzētā regulējuma. Proti, ja nepieciešams, tiesa ir tiesīga vākt pierādījumus pēc savas iniciatīvas (sk. Senāta 2012.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr.SKC-1024/2012 *16.1.punktu*).

Pēc Civillietu tiesas kolēģijas lēmuma tika iesniegts prasītājas konta AS"Swedbank" pārskats par laiku no 2023.gada 1.maija līdz 8.novembrim un atbildētāja konta AS "Citadele" pārskats par laiku no 2023.gada 1.jūnija līdz 30.oktobrim.

[10.6] Piedzenamā uzturlīdzekļu apmēra pareizai noteikšanai jāizvērtē lietā esošos pierādījumus kopā ar lietas dalībnieku paskaidrojumiem.

Izdevumi, kas saistīti ar ēdiena, apģērba, mājokļa, higiēnas piederumu u.tml. nodrošināšanu ir vispārzināms fakts, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 96.panta pirmajai daļai nav atsevišķi jāpierāda, tomēr tas neatbrīvo tiesas kolēģiju no pienākuma ne tikai izvērtēt pušu norādītajās pozīcijās iekļauto summu samērīgumu un atbilstību pušu spējām izdevumus segt, bet arī pārbaudīt, vai pirmās instances tiesa pareizi noskaidrojusi, kāda ir bērna uzturam nepieciešamā summa, lai vislabāk nodrošinātu bērna intereses.

Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz kasācijas instances tiesas praksi, jau norādījusi, ka prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bieži var būt neiespējami precīzi, balstoties uz lietā esošajiem pierādījumiem, noteikt konstantu piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, jo bērna uzturam izdevumus ietekmē dažādi, ne vienmēr prognozējami un no prasītāja atkarīgi apstākļi. Līdz ar to mainīgās pozīcijās tiesai šo izdevumu apmērs ir jānosaka pēc sava taisnīga ieskata, kas pamatots uz visu apstākļu izvērtēšanu.

[10.6.1] Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējs paskaidroja, ka netiek apstrīdēti bērnam nepieciešamie izdevumi, kas saistīti ar mājokli – 211 *euro* mēnesī, ar televīziju – 6 *euro* mēnesī, ar ēdināšanu PII – 42 *euro* mēnesī.

Šādos apstākļos apelācijas instances tiesai nepārbauda faktus un nevērtē pierādījumus, kas konstatēti un izvērtēti pirmās instances tiesā attiecībā uz iepriekš minētām bērna uzturam nepieciešamo izdevumu pozīcijām.

[10.6.2] Civillietu tiesas kolēģija apšauba pirmās instances tiesas noteikto bērna vajadzību nodrošināšanai un prasītājas apelācijas instances tiesā uzturēto izdevumu pozīciju par ēdienu – 180 *euro* mēnesī.

Lietā starp pusēm nav strīda, ka bērnam PII tiek nodrošinātas vismaz trīs ēdienreizes.

No pušu paskaidrojumiem izriet, ka bērns faktiski pilnas 6 dienas mēnesī pavada kopā ar tēvu.

Puses, sniedzot paskaidrojumus apelācijas instances tiesā, norādīja, ka ir reizes, kad ar bērnu ietur maltīti ārpus mājām. Lietā netika apstrīdēts pirmās instances tiesas atzītais, ka izdevumi par ēšanu ārpus mājām nav primāri nepieciešami bērnam, un tāpēc nav saistāmi ar vecāka uztura došanas pienākumu bērnam.

Atbildētājs norādīja tiesas sēdē, ka bērnam ēdienam darba dienās būtu nepieciešami 3 *euro*, kas būtu 60 *euro* mēnesī (3 x 20 darba dienas = 60), bet brīvdienās – 6 *euro*, kas būtu 48 *euro* mēnesī (6 x 8 brīvdienas = 48), kopā 108 *euro* mēnesī.

Izvērtējot lietā iesniegtos čekus (lietas 1.sējuma 83.-84.lapa), konta pārskatus (lietas 1.sējuma 243.-256.lapa, 3.sējuma 94.-105.lapa) redzams, ka prasītājai izdevumi par pirkumiem pārtikas preču veikalos un lielveikalos 2021.gada septembrī bija 361, 01*euro*, savukārt 2022.gadā no 1.janvāra līdz 6.decembrim vidēji ap 220 *euro* mēnesī, bet no 2023.gada 1.maija līdz 8.novembrim vidēji ap 130 *euro* mēnesī.

Lietas materiālos nav atrodami pierādījumi tam, ka trīsgadīgajam /pers. C/ sakarā ar noteikto diagnozi (lietas 3.sējuma 67.lapa) būtu rekomendēta īpaša diēta. /vieta/ 2021.gada 13.janvāra ārsta-konsultanta slēdzienā (lietas 3.sējuma 63.lapa) rekomendēts, ka bērnam diētā nelietot govs, kazas un sojas pienu un produktus, papildēdināšana 4x nedēļā (2 x putra, 2 x saknes + gaļa).

Lietā iesniegtie čeki, kontu izdrukas neliecina, ka prasītāja regulāri iegādātos pārtikas produktus ekoloģisko preču veikalos. Ja prasītāja norādījusi, ka laikā no 2021.gada septembra līdz 2022.gada septembrim iegādājusies ekoloģisko pārtiku bērnam par summu 134,80 *euro*, kas vidēji ir aptuveni 11 *euro* mēnesī, tad pēdējais konta pārskats vairs neatspoguļo pārtikas produktu iegādi norādītajos ekoloģisko preču veikalos.

Nav apstrīdams, ka bērna attīstībai ir nepieciešams ievērot ārsta rekomendācijas, tāpat lietot labu uzturu, jo tas novērš negatīvu ietekmi uz bērna veselību nākotnē. Līdz ar to, pievienojoties pirmās instances tiesas argumentiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst par pamatotu prasītājas norādi, ka 70% no izdevumiem par pārtiku ir bērna daļa.

Šādos apstākļos izdevumi par ēdienu ticami un objektīvi trīsgadīgam bērnam ar speciālista rekomendācijām diētā, un kurš apmeklē PII, 6 pilnas dienas mēnesī pavada pie tēva, varētu veidot summu vidēji 127 *euro* mēnesī ((361,01 + 2426) / 12 = 232,25 x 70% = 162,57)) + (129,94 x 70% = 90,96) = 253,53 / 2 = 126,76)).

[10.6.3] Civillietu tiesas kolēģija apšauba prasītājas apelācijas instances tiesā uzturēto pirmās instances tiesas noteikto izdevumu pozīciju par degvielu, stāvvietu apmaksu, par OCTA un CSDD pakalpojumu – 52 *euro* mēnesī.

No prasītājas konta pārskatiem (lietas 1.sējuma 243.-256.lapa) redzams, ka laikā no 2002.gada 1.janvāra līdz 6.decembrim prasītāja apmaksājusi degvielas iegādi, autostāvvietas, iegādājusies OCTA un apmaksājusi CSDD pakalpojumu par summu 1224,36 *euro*.

Atbildētājs apelācijas sūdzībā nav norādījis, kā izpaužas sprieduma nepareizība, pirmās instances tiesai argumentējot, kādu apstākļu dēļ daļa, t.i. 35% no minētajiem izdevumiem būtu attiecināma uz bērnu un iekļaujama uzturlīdzekļu apmērā.

Ņemot vērā minēto izdevumu summu 1224,36 *euro*, kas vidēji ir 111,31 *euro* mēnesī, tad 35% no šīs summas ir 38,96 *euro*. Līdzīgu summu prasītāja ir iztērējusi laikā no 2003.gada 1.maija līdz 8.novembrim, proti 115,63 *euro* (693,80 / 6 = 115,63), ko pierāda apelācijas instances tiesā iesniegtais prasītājas konta pārskats (lietas 3.sējuma 94.-105.lapa).

Tādējādi šo izdevumu pozīciju ir pamats samazināt līdz 39 *euro,* tā kā šie izdevumi atbilstoši nodibinātajiem ikdienas paradumiem ir diezgan precīzi pierādāmi.

[10.6.4] Pirmās instances tiesa pamatoti uzsvērusi, ka uztura došanas pienākums aptver arī bērna kopšanu, izglītošanu, audzināšanu, garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanu, kam nepieciešami izdevumi. Lietā nevar būt iebilstams nepieciešamībai bērnam socializēties, apmeklēt kultūras pasākumus, apgūt iemaņas, izglītoties, fiziski attīstīties.

Pievienotie lietā čeki pierāda, ka prasītāja bērna izglītošanai un attīstībai vien laikā 2022.gada jūnijā-septembrī ir iegādājusies kancelejas preces, grāmatas, rotaļlietas kopā par 172,87 *euro* (lietas 1.sējuma 62., 79.lapa).

Pirmās instances tiesas nodibinātais, ka bērnam iegādāts velosipēds, ķivere, gulta, izgatavots personas apliecinošs dokuments, kas arī prasa izdevumus, no atbildētāja puses nav apstrīdēts.

No lietā iesniegtā ārsta dermatologa 2021.gada 9.aprīļa slēdziena (lietas 3.sējuma 66.lapa) redzams, ka rekomendēts bērnam izmantot noteiktu veļas pulveri, hipoalerģiskus mazgāšanas līdzekļus. Šie līdzekļi, kā vispārzināms, ir dārgāki. Lietā atbildētājs neizteica iebildumus, ka prasītāja minētās rekomendācijas neievērotu.

Ņemot vērā norādīto, Civillietu tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt pirmās instances tiesas noteiktās vidējās izmaksas bērnam par grāmatām un kancelejas precēm, rotaļlietām, par izklaidi un citiem izdevumiem, tai skaitā higiēnas precēm, vidēji 65 *euro* mēnesī.

[10.6.5] Civillietu tiesas kolēģija neapšauba pirmās instances tiesas noteikto un prasītājas apelācijas instances tiesā uzturēto izdevumu pozīciju par apģērbu un apavu iegādi bērnam – vidēji 77 *euro* mēnesī.

Prasītāja uzturlīdzekļu aprēķinā (lietas 1.sējuma 25.-29.lapa) norādījusi izdevumus bērnam par apģērbu un apaviem par gadu – 919,16 *euro*, vidēji 76,60 *euro* mēnesī. Kā pamatojumu šādam aprēķinam, prasītāja prasības pieteikumam pievienojusi izdruku no konta pārskata, čekus, no kuriem redzams, ka par minēto preču iegādi 2021.gada septembrī samaksāti 233,98 *euro*, oktobrī – 27,35 *euro*, 2022.gada janvārī – 39,97 *euro*, jūlijā – 28,98 *euro*, augustā – 121 *euro*, oktobrī – 43 *euro* (lietas 1.sējuma 8., 40., 61., 80., 81., 82.lapa), vidēji par šiem mēnešiem – 82,38 *euro*. Bez tam atbildētājs ir iesniedzis pierādījumus par zābaku iegādi 2022.gada septembrī 74,11 *euro* vērtībā.

Ievērojot, ka minētie izdevumi faktiski ir vasaras un rudens mēnešos, Civillietu tiesas kolēģija pieļauj, ka vidējie izdevumi bērnam par apģērbu un apaviem četrām sezonām varētu būt 77 *euro* mēnesī, turklāt neapstrīdētos apstākļos, ka bērns šajā vecumā turpina strauji augt.

[10.6.6] Civillietu tiesas kolēģija apšauba prasītājas uzturēto izdevumu pozīciju veselības aprūpes nodrošināšanai 80 *euro* mēnesī.

Apelācijas instances tiesā tika iesniegta /vieta/ bērnu gastroenterelога 2021.gada 13.janvāra slēdziena kopija, /vieta/ dermatologa 2021.gada 9.aprīļa slēdziena kopija, ģimenes ārstes 2022.gada 3.maija izraksta no ambulatorās kartes kopija (lietas 3.sējuma 63., 66., 67.lapa), kas pierāda, ka /pers. C/, sakarā ar noteiktām diagnozēm, nepieciešams lokāli lietot speciālos ādas kopšanas līdzekļus – mitrinošus krēmus, vanniņas, ievērot rekomendācijas diētā.

Prasītājas iesniegtie lietā čeki un konta pārskats apliecina šādus izdevumus: 2021.gada septembrī un oktobrī samaksāts 162,05 *euro* par analīzēm, par pakalpojumiem /vieta/, par preci aptiekā; 2022.gadā samaksāts 447,05 *euro* par zobārstniecības pakalpojumiem, par konsultāciju /vieta/, par pakalpojumiem /vieta/, par otolaringologa konsultāciju, par analīzēm, par medikamentiem un precēm aptiekās (lietas 1.sējuma 66.-67, 68.-69, 70., 71., 72., 73., 243.-256.lapa), kas vidēji ir 46,85 *euro* mēnesī.

No dzīvē gūtajiem novērojumiem izriet, ka pirmsskolas vecuma bērna diezgan bieži slimo ar dažādām augšējo elpceļu vai vīrusu infekcijām. Taču Civillietu tiesas kolēģija neuzskata, ka visi pirkumi aptiekās būtu attiecināma tikai un vienīgi uz bērnu, kā, piemēram, termometrs (lietas 1.sējuma 77.lapa), bet lietā nav strīda, ka /pers. C/ katru mēnesi ir nepieciešami mitrinošie krēmi. Iepriekš minētie izdevumi pēc būtības atspoguļo situāciju, ka bērnam saslimšanas gadījumā tiek saņemts tūlītējs medicīnisks pakalpojums, noteikti medikamenti, vitamīni, uztura bagātinātāji. Tāpat nepieciešama arī rehabilitācija, speciālistu vizītes sakarā ar gūto traumu dzemdībās, noteiktām diagnozēm. Neskatoties, ka pirmās instances tiesā atbildētājs piekrita, ka mēnesī vidēji 80 *euro* varētu būt izdevumi par speciālistu vizītēm un ādas kopšanas līdzekļu iegādi, taču lietā nav atrodami pierādījumi, kas pamatotu prasītājas puses apgalvojumus par nepieciešamību katru mēnesi izmantot maksas speciālistu pakalpojumus. Oficiāli Latvijā bērniem ārstniecība pienākas bez maksas. Bez tam prasītājas konta pārskats par laiku no 2023.gada 1.maija līdz 8.novembrim neapliecina, ka bērnam vairākus mēnešus katru nedēļu būtu bijusi multifunkcionālā terapija vai pielietota ārstēšanas metode – osteopātija, par ko prasītājas puse sniedza paskaidrojumus pirmās instances tiesā.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka izdevumi par veselības aprūpes nodrošināšanu ir samazināmi līdz 47 *euro* mēnesī.

[10.7] Izvērtējot izdevumu pozīcijas, kā to paredz Civilprocesa likuma 97.panta pirmā daļa, ņemot vērā nepilngadīgā /pers. C/ vecumu, noteiktās diagnozes, rekomendācijas, norādījumus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pušu dēlam, kurš apmeklē PII un 6 dienas pavada kopā ar tēvu, nepieciešamie izdevumi, tos noapaļojot, nepārsniedz 620 *euro* mēnesī.

[10.8] Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta pirmo daļu tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu, bērna intereses ir prioritāras. Savukārt saskaņā ar šī likuma 10.panta pirmo daļu bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte.

No minēto tiesību normu satura izriet, ka vecāku pienākums apgādāt bērnu ir absolūts un beznosacījumu, bērna intereses ir prioritāras, abiem vecākiem ir pienākums nodrošināt savam bērnam pienācīgu uzturu, medicīnisko aprūpi un mājokli, kā arī attīstīt bērna fiziskās un intelektuālās spējas. Turklāt vecāku pienākums uzturēt bērnu neaprobežojas ar konkrētam bērnam minimāli nepieciešamo uzturlīdzekļu nodrošināšanu, bet vecākiem, ja to atļauj viņu finansiālās iespējas, ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam tādus dzīves apstākļus, kuros bērns var pilnvērtīgi dzīvot un attīstīties.

[10.9] Izvērtējot vecāku mantas stāvokli, lai noteiktu to spējas apgādāt bērnu samērā ar šo stāvokli, ir jāņem vēra arī izdevumi, kas minētajiem subjektiem rodas, nodrošinot savas un citu (..) ģimenes locekļu saprātīgas vajadzības. Šādus izdevumus tostarp veido īres un komunālie maksājumi par dzīvesvietu (*Senāta 2020.gada 8.maija sprieduma Nr.SKC-326/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0508.C30714818.10.S) 7.2.punkts*). Ir vispārzināms fakts, ka jebkurai personai nepieciešami līdzekļi arī uzturam, apģērbam, veselības aprūpei un citām vajadzībām.

[10.9.1] No lietā konta pārskata, VSAA izziņām, izriet, ka 2022.gadā no 1.janvāra līdz 6.decembrim prasītāja saņēmusi kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu 1160,99 *euro*, bezdarbnieka pabalstu un atbalstu, izņemot bērna kopšanas pabalstu un ģimenes valsts pabalstu, kopā 4359,55 *euro*, veikusi skaidras naudas, kuru izcelsme nav pierādīta, iemaksas 2525 *euro* (4285 (skaidras naudas iemaksas) – 1760 (skaidras naudas izmaksas) = 2525).

Atbildētās nav apstrīdējis pirmās instances tiesas nodibinātos faktus par prasītājas mantas stāvokli, t.i. nepieder nekustamie īpašumi, transportlīdzekļi, tāpat izdevumiem, kas saistīti ar dzīvoklī nodrošinātajiem pakalpojumiem, piegādāto elektrību un gāzi.

Satversmes tiesa atzinusi, ka bērna kopšanas pabalsts pēc būtības ir vērsts uz to, lai nodrošinātu iespējami labāku aprūpi un vecāku klātbūtni bērnam līdz divu gadu vecumam, tādējādi ievērojot bērna vislabākās intereses (sk. *Satversmes tiesas 2018.gada 15.februāra sprieduma lietā Nr.2017-09-01 15.1.punktu*).

Tāpat Satversmes tiesa atzinusi, ka ģimenes valsts pabalsta mērķis ir sniegt regulāru atbalstu ģimenēm, kurām radušies papildu izdevumi sakarā ar bērna audzināšanu (sk. *Satversmes tiesas 2005.gada 4.novembra sprieduma lietā Nr.2005-09-01 9.2.punktu*).

Tā kā minētie pabalsti attiecas uz valsts ieguldījumu ģimenes budžetā, nolūkā samazināt ar bērna uzturēšanu saistītos izdevumus, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka prasītājas ienākumi 2022.gadā no 1.janvāra līdz 6.decembrim vidēji bija ap 670 *euro* mēnesī, bet pēc darba attiecību nodibināšanas 2022.gada 21.novembrī prasītājas ienākumus līdz 2023.gada 31.janvārim raksturo darba alga – vidēji 1296,15 *euro* mēnesī (pirms nodokļu nomaksas)

(*šī sprieduma 5.8.1.punkts*).

[10.9.2] Lietā konta pārskats par laiku no 2023.gada 1.maija līdz 2023.gada 8.novembrim (lietas 3.sējuma 94.-105.lapa) pierāda, ka prasītāja turpinājusi saņemt darba algu /vieta/ kopā 8884,61 *euro*, 2023.gada septembrī-oktobrī saņēmusi apdrošināšanas atlīdzību un slimības pabalstu kopā 282,63 *euro*. Skaidras naudas iemaksas nepārsniedz izmaksas.

Pēc lietas izskatīšanas pirmās instances tiesā prasītājas vidējie ienākumi mēnesī, neskaitot radinieku atbalstu un valsts pabalstu, ir 1527,87 *euro* mēnesī.

Prasītāja paskaidroja, ka viņas lietošanā šobrīd nodots tēvam piederošais 2012.gada izlaiduma transportlīdzeklis /TL marka/.

Ar 2021.gada 1.septembrī noslēgto īres līgumu par dzīvokli /adrese/, prasītājai pielīgta īres maksa 250 *euro* mēnesī skaidrā naudā (lietas 2.sējuma 81.-84.lapa). Ievērojot, ka īres līgums ir spēkā esošs, ir pamats uzskatam, ka prasītāja veic īres maksājumus, turklāt konta pārskati pierāda, ka tiek izņemta skaidra nauda. Prasītājai pēdējos piecos mēnešos radušies izdevumi, vidēji 158,64 *euro*, kas saistīti ar dzīvoklī nodrošinātajiem pakalpojumiem, piegādāto elektrību un gāzi, ko pierāda iepriekš minētais konta pārskats. Apmaksāti mobilo sakaru pakalpojumi aptuveni 50*euro* mēnesī.

[10.9.3] Apelācijas sūdzībā atbildētājs uzsvēris, ka viņa ienākumi šobrīd būtiski samazinājušies, jo izbeigta sadarbība ar /vieta/ reģistrēto uzņēmumu. Norādot uz izmaiņām mantiskajā stāvoklī pēc lietas izskatīšanas pirmās instances tiesā, atbildētājs tomēr atzīst uzturlīdzekļu piedziņu nemainīgā apmērā visā periodā kopš prasības celšanas.

No lietas materiāliem konstatējams, ka atbildētājs ir darbspējīgā, ekonomiski aktīvas personas vecumā, viņam nav piešķirta invaliditāte.

Lietas materiāli apliecina, ka atbildētājam bija atvērti un aktīvi vairāki norēķinu konti (lietas 1.sējuma 126., 127.-135., 140., 141.-168., 170., 171.-175.lapa), šobrīd, pēc atbildētāja norādītā, viens – aktīvs konts AS "Citadele banka" (lietas 3.sējuma 111.-118.lapa).

Lietā nav strīda, ka atbildētājam nepieder nekustamie īpašumi, ka viņa turējumā no 2022.gada 3.janvāra atradās līzinga objekts – transportlīdzeklis /TL marka/, valsts reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, kas atsavināts 2023.gada novembrī.

Apelācijas instances tiesā iesniegtā vienošanās ar tulkojumu (lietas 3.sējuma 48.-49.lapa) pierāda, ka atbildētājam ar /vieta/ reģistrētā uzņēmuma /Nosaukums C/ 2021.gada 27.jūlijā noslēgtais līgums, kura ietvaros atbildētājs guva ienākumus, izbeigts 2023.gada 31.maijā.

No kontu pārskatiem redzams, ka laikā no 2022.gada 1.janvāra līdz 2023.gada 17.janvārim /Nosaukums C/ bija pārskaitījis atbildētājam 33829,53 *euro*, vidēji 2602,27 *euro* mēnesī (33829,53 / 13), tāpat atbildētājs veicis skaidras naudas iemaksas un saņēmis pārskaitījumus no fiziskām personām. Laikā no 2022.gada 1.janvāra līdz 27.oktobrim kontos ir ienākušas naudas summas kopā 62561,58 *euro*.

Apelācijas sūdzībā tiek pārmests pirmās instances tiesai, ka netika ņemts vērā atbildētāja statuss /Nosaukums C/, sasaistot visus kontā ieskaitītos maksājumus kā tiešos ieņēmumus, lai gan tika norādīts, ka norēķinu kontā ieskaitīti darbam nepieciešamie izdevumi, kas nav ienākumi.

Lietā iesniegti rēķini /vieta/ reģistrētajam uzņēmumam (lietas 2.sējuma 149.-160., 161.lapa), kuros atbildētājs norādījis izdevumus par 2022.gada septembri 1532, 40*euro*, par oktobri 1133,14 *euro*, par novembri 821,49 *euro*, par decembri 1246,90 *euro*.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesai bija pamats visus kontā ieskaitītos maksājumus no /Nosaukums C/ uzskatīt kā atbildētāja tiešos ieņēmumus, tā kā tikai apelācijas instances tiesā prasītājs iesniedza /vieta/ reģistrētā uzņēmuma pārstāvja vēstuli par izmaksu atlīdzināšanu ar tulkojumu (lietas 3.sējuma 50.-51.lapa), kurā norādīts, ka no brīža, kad tika uzsākts sadarbības līgums, /pers. B/ katru mēnesi tika atlīdzināts ar komandējumiem un darba procesiem saistītās izmaksas aptuveni šādās summās: degviela 250-350 *euro*; personiskās automašīnas nolietojums, ja tā izmantota darba procesā 250 *euro*; komandējums 35 *euro* dienā; mobilā telefona rēķins 25 *euro* mēnesī, un citas izmaksas saistībā ar darba jautājumiem – vidēji katru mēnesi 700-1100 *eur*o.

Ja arī atbildētājam bija radušies izdevumi noslēgtā līguma ietvaros, tad lietā esošie kontu pārskati neatspoguļo, kad un kuri maksājumi veido šos izdevumus. Civillietu tiesas kolēģija pieļauj, ka kādi no maksājumiem varēja būt izdarīti arī skaidrā naudā, jo atbildētājs 2022.gadā ir veicis skaidras naudas iemaksas apmēram 8680 *euro* (izņēmis 4080 *euro*).

Izvērtējot atbildētāja kontu pārskatus, tajos redzamo naudas plūsmu, pieņemot, ka atbildētājam /vieta/ reģistrētais uzņēmums 2022.gadā sedzis atbilstoši izrakstītajiem rēķiniem izdevumus 4733,93 *euro* apmērā, atbildētāja ienākumi no minētā uzņēmuma par laiku no 2022.gada 1.janvāra līdz 2023.gada 17.janvārim sastādīja vidēji 2238, 12*euro* mēnesī (33829,53 – 4733,93 = 29095,60 / 13 = 2238,12).

Apstāklis, ka atbildētājs kontos veicis skaidras naudas iemaksas, vidēji 383, 33*euro* mēnesī (8680 – 4080 = 4600 / 12), pierāda, ka viņam bija citi ienākumi, vai uzkrājumi.

Pirmās instances tiesa no iesniegtajiem pierādījumiem nodibinājusi, ka par dzīvokļa īri un komunālajiem pakalpojumiem atbildētājam radās izdevumi vidēji 455, 76*euro* mēnesī, par līzinga objektu – 322,50 *euro* mēnesī.

Tiesas sēdē atbildētājs paskaidroja, ka no 2023.gada janvāra viņam nebija īres izdevumu, jo dzīvojis pie drauga, maksājis tikai par komunāliem pakalpojumiem, par ko lietā pierādījumi pēc tiesas norādījuma tā arī netika iesniegti. Minētie paskaidrojumi nonāk pretrunā apelācijas sūdzībā norādītajam attiecībā uz šiem izdevumiem par mājokli.

[10.9.4] No iepriekš minētā izriet, ka atbildētāja mantisko stāvokli lietas izskatīšanā pirmās instances tiesā raksturoja: ienākumi no /vieta/ reģistrētā uzņēmuma, vidēji 2238,12 *euro* mēnesī; skaidras naudas iemaksas, vidēji 383,33 *euro* mēnesī; izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem no 2023.gada janvāra, par kuriem pierādījumi netika iesniegti, bet ir pieņemams, ka tie bija vidēji līdz 150 *euro* mēnesī, ievērojot atbildētāja veiktos maksājumus līdz tam (sk. kontu pārskatus); līzinga maksājumi.

Neapstrīdot, ka atbildētājam tāpat kā prasītājai, ir bijuši citi izdevumi, piemēram, saistībā ar mobilo pakalpojumu apmaksu, sevis uzturēšanu, Civillietu tiesas kolēģija secina, ka pirmās instances tiesa, izvērtējot pieejamo informāciju un lietā esošos pierādījumus, atbildētāja mantisko stāvokli objektīvi atzinusi kā labāku, kas deva pamatu, ņemot vērā, ka bērns ir prasītājas ikdienas aizgādībā, bērnam nepieciešamos izdevumus nesadalīt līdzīgi, bet tos atbildētājam noteikt 70% apmērā no aprēķinātā bērnam nepieciešamo izdevuma apmēra. Veicot pušu ienākumu un izdevumu salīdzināšanu, aptuveni veidojas šāda proporcija.

[10.9.5] Atbildētājs ir /amats/ ar 2023.gada 28.jūnija darba līgumu Nr./numurs/ noteikto ikmēneša darba algu 620 *euro*, dalībnieks un patiesā labu guvējs 2023.gada 1.februārī reģistrētajā SIA /Nosaukums D/.

Atbildētājam pieder minētā uzņēmuma 4500 daļas ar 1 daļas vērtību 1 *euro* un SIA /Nosaukums D/ ir PVN maksātājs (lietas 2.sējuma 236.-237., 238.lapa, 3.sējuma 12.-13., 14., 15.lapa).

No lietā PVN taksācijas perioda deklarācijām (lietas 3.sējuma 25.-25., 26., 27.-28., 29., 30-31., 32., 33., 34.-35.lapa) redzams, ka SIA /Nosaukums D/ jau no 2023.gada februāra sadarbojās ar /vieta/ reģistrēto uzņēmumu /Nosaukums C/, ar kuru atbildētājs izbeidzis līgumu pēc lietas izskatīšanas pirmās instances tiesā.

Neskatoties, ka SIA /Nosaukums D/ ir pilnībā atbildētāja kontrolēta sabiedrība, no lietā iesniegtajiem juridiskās personas kontu pārskatiem (lietas 3.sējuma 72.-81., 108.-109.lapa) redzams, ka uz 2023.gada 30.oktobri naudas līdzekļu beigu atlikums kopā ir 3064,94 *euro*.

Reģistrētās 2023.gada 1.februārī SIA /Nosaukums D/ kontu pārskati un PVN taksācijas perioda deklarācijas nepierāda peļņu, lai secinātu, ka atbildētājs šobrīd no savas sabiedrības gūst vai var gūt tādus ienākumus kā no /Nosaukums C/.

Izvērtējot apelācijas instances tiesā iesniegtos pierādījumus, kas attiecas uz SIA/Nosaukums D/, ir secināms, ka līdz ar sabiedrības nodibināšanu

atbildētājs bija samazinājis savus izdevumus par degvielu, jo līzinga objekts 2023.jada 20.aprīlī, pamatojoties uz trīspusēju vienošanos, tika nodots nomā, patapinājumā un/vai lietojumā SIA /Nosaukums D/ (lietas 3.sējuma 71.lapa).

No atbildētāja konta pārskata par laiku no 2023.gada 1.jūnija līdz 2023.gada 30.oktobrim, t.i. par 5 mēnešiem (lietas 3.sējuma 111.-118.lapa) redzams sekojošais: SIA /Nosaukums D/ pārskaitījusi darba algu vidēji 469,64 *euro* mēnesī; saņemts no fiziskām personām kā dāvinājumus, parāds, pārskaitījums, maksājums un konta papildināšana kopā 2750 *euro*, kas vidēji ir 550 *euro* mēnesī. Atbildētājs veicis skaidras naudas iemaksas 540 *euro*, kas vidēji ir 108 *euro* mēnesī (1600 (skaidras naudas iemaksas) – 1060 (skaidras naudas izmaksas) = 540 / 5), par kuras izcelsmi lietā nav ziņu.

No naudas plūsmas minētajā kontā secināms, ka atbildētāja ienākumi vidēji ir 1127 *euro* mēnesī, kas pārsniedz minimālo darba algu.

Tajā pašā laikā no minētā konta pārskata redzams, ka atbildētājs 2023. gada 6.jūlijā veicis vienu līzinga maksājumu 333 *euro*, tikai par jūliju-augustu apmaksājis mobilo sakaru pakalpojums kopā 243,87 *euro*, veiktas iemaksas tiesu izpildītāja kontā 17.jūlijā, 2.augustā un 31.augustā kopā 750 *euro*, augustā, oktobrī pārskaitīti uzturlīdzekļi prasītājai 400 *euro*.

Izvērtējot lietā pierādījumus kopumā, Civillietu tiesas kolēģija secināja, ka lietas izskatīšanas laikā pirmās instances tiesā atbildētāja mantiskais stāvoklis ir bijis ievērojami labāks salīdzinājumā ar laiku pēc 2023.gada 1.jūnija, jo ir ievērojami samazinājušies ienākumi.

Atbilstoši dzīvē gūtiem novērojumiem strīdā par uzturlīdzekļu piedziņu, no vecāka, no kura tiek lūgts piedzīt uzturlīdzekļus, ienākumi tiesvedības laikā strauji samazinās vai netiek atklāti vispār, tādējādi radot apstākļus, lai samazinātu piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka arī šajā gadījumā pēc lietas izskatīšanas pirmās instances tiesā ir notikusi apzināta ienākumu samazināšana no atbildētāja puses. Atbildētājam, neskatoties uz nodibināto sabiedrību, tajā noteikto darba algu, piemīt spējas un iemaņas, lai gūtu ienākumus sava nepilngadīgā bērna uzturam, ko pierāda atbildētāja kontos naudas līdzekļu apgrozījums 2022.gadā. Bez tam paša atbildētāja griba bija izbeigt līgumu ar /vieta/ reģistrēto uzņēmumu.

Tiesas kolēģija ņem vērā, ka atbildētājs pēdējā pusgadā veicis tikai vienu līzinga maksājumu 2023.gada 6.jūlijā, taču līzinga objekts atsavināts 2023.gada novembrī, ar 2023.gada septembri pārtraucis apmaksāt mobilo sakaru pakalpojumus, nav norādījis izdevumus par mājokli, strīdus periodā veicis skaidras naudas iemaksas savā kontā, par kuras izcelsmi nav ziņu, turpinājis saņemt pārskaitījumus no fiziskām personām. Minētais liecina, ka atbildētāja ienākumus neveido tikai darba alga. Atbilstoši kontos norādīto darījumu aprakstiem, atbildētājs 2022.gadā veicis pārskaitījumus no Revolut Bank UAB konta, kas liecina, ka atbildētājam, iespējams, ir aktīvs konts ārvalsts bankā. Šādos apstākļos ir pamats secināt, ka atbildētājs, nodarbojoties ar uzņēmējdarbību, kuras ietvaros notiek sabiedrība ar /vieta/ reģistrēto uzņēmumu, ir spējīgs maksāt bērna uzturam vairāk kā 250 *euro* mēnesī.

Norādāms, ka šobrīd minimālo uzturlīdzekļu apmērs ir 175 *euro* mēnesī (*Ministru kabineta noteikumi Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam"*).

Izvērtējot prasītājas ienākumus un izdevumus laikā no 2023.gada 1.maija, tiesas kolēģija uzskata, ka prasītāja ir spējīga nodrošināt bērnam uzturu ik mēnesi 250 *euro* apmērā.

[10.10] Civillietu tiesas kolēģija lietā ņem vērā, ka tas no vecākiem, pie kura bērns dzīvo ikdienā, veic lielāko daļu no aizgādības tiesībām izrietošajiem pienākumiem, kas ne vienmēr ir novērtējami naudas izteiksmē, bet prasa laika ieguldījumu, pūles, kā arī rada papildu izdevumus, vienlaicīgi samazinot iespējas nopelnīt papildu līdzekļus. Vienlaikus Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja, kura īsteno pušu kopīgā bērna ikdienas aizgādību, ir tiesīga izvēlēties, kādā līmenī viņa nodrošina bērna uzturēšanu, taču prasītājas izvēle, lūdzot piedzīt bērna uzturēšanai nepieciešamos izdevumus, ir saskaņojama ar tēva materiālajām iespējām bērnu uzturēt.

[10.11] Ievērojot nodibinātos apstākļus un izdarītos secinājumus šī sprieduma 10.9.punktā, ņemot vērā Civillikuma 179.pantā definēto proporcionalitātes principu, maksāto ģimenes valsts pabalstu 25 *euro* mēnesī, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka atbildētājam ir jāsedz bērnam proporcionāli lielāka nepieciešamo izdevumu daļa. Par samērīgu, atbilstošu nodibinātajam atbildētāja mantiskajam stāvoklim visā strīdus periodā un spējām gūt ienākumus atzīstams piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai līdzekļus dēla uzturam ik mēnesi 415 *euro* (620 – 25 = 595 x 70%) līdz 2023.gada 1.jūlijam, bet no 2023.gada 1.jūlija 345 *euro* – 57 % no bērnam nepieciešamo izdevumu apmēra, ņemot vērā prasītājas daļu.

[10.12] Atbilstoši Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 29.augusta spriedumā lietā Nr.SKC- 556 dotajam skaidrojumam prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērna uzturam, tie piedzenami no brīža, kad celta prasība tiesā, jo ar prasības celšanas brīdi attiecīgā persona uzsāk likumā garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā. Šāda nostāja ietverta arī Senāta 2010.gada 27.janvāra spriedumā lietā Nr.SKC-254, 2019.gada 21.februāra spriedumā lietā Nr.SKC-457/2017.

Atbilstoši Civillikuma 177.pantam uzturlīdzekļu termiņš ir nosakāms līdz bērna pilngadībai.

Konkrētajā gadījumā prasība celta 2022.gada 10.oktobrī.

Līdz ar to uzturlīdzekļi no atbildētāja prasītājas labā dēla /pers. C/ uzturam piedzenami no 2022.gada 10.oktobra līdz bērna pilngadībai.

[10.13] Ievērojot, ka uzturlīdzekļu maksājumiem ir ilgstošs raksturs, mainoties apstākļiem, kuri ietekmē personas mantisko stāvokli, puses atbilstoši Civilprocesa likuma 203.panta ceturtajai daļai var vērsties tiesā, lai samazinātu vai palielinātu ar spriedumu piedzīto uzturlīdzekļu summu.

Procesuālās ekonomijas nolūkā un, lai nodrošinātu bērna interešu ievērošanu, mainoties minimālajai algai valstī, papildus nosakāms, ka piedzenamā uzturlīdzekļu summa nevar būt mazāka par valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru atbilstoši bērna vecumam (*Civillikuma 179.panta piektā un sestā daļa*).

Uzturlīdzekļu maksājumos ieskaitāmi uzturlīdzekļi, kādi samaksāti, pamatojoties uz lietā lēmumu par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu.

No lietas materiāliem izriet, ka prasītājai izsniegts izpildu raksts par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu. Līdz ar ko atsaucams izpildu raksts, kāds izsniegts, pamatojoties uz Zemgales rajona tiesas 2022.gada 23.novembra lēmumu par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu, pēc tā izpildes.

[10.14] Saskaņa ar Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktu daļā par uzturlīdzekļu piedziņu nosakāma sprieduma nekavējoša izpilde.

[10.15] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa, izšķirot strīdu par piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, pareizi piemērojot konstatētām tiesiskām attiecībām regulējošās tiesību normas, pamatoti vērtējusi bērna vajadzības un to nodibināšanai nepieciešamās izmaksas, tomēr pietiekoši neizvērtējot dažas no prasītājas aprēķina pozīcijām kopsakarībā ar lietā iesniegtajiem pierādījumiem, kas arī ietekmēja piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru.

Izvērtējot lietas apstākļus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā taisāms grozīts spriedums.

[10.16] Prasītāja, ceļot tiesā prasību par uzturlīdzekļu piedziņu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos bija atbrīvota.

Nosakot piespriežamās valsts nodevas apmēru, būtiski konstatēt, cik lielā apmērā noticis tiesību aizskārums no atbildētāja puses, kas var ietekmēt piedzenamo valsts nodevas apmēru.

Civilprocesa likuma 42.panta pirmā daļa paredz, ja prasītājs bijis atbrīvots no tiesas izdevumu samaksas, tie piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 35.panta pirmās daļas 3.punktu prasības summa prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "b" apakšpunktu valsts nodeva prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu, ņemot vērā

prasības summu 9958,56 *euro,* ir 611,03 *euro*.

Prasība apmierināta par prasības summu 4770 *euro* ((415 x 9) + (345 x 3)), kas ir 47,90%. Tādējādi no atbildētāja par labu valstij piedzenama par prasības celšanu nesamaksātā valsts nodeva 292,68 *euro* (611,03 x 47,90 %).

Lietā radušies ar lietas izskatīšanu pirmās instances tiesā saistītie izdevumi 9*euro*, kas nav samaksāti iepriekš.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu un 42.panta pirmo daļu, ņemot vērā, ka prasība apmierināma daļēji, iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,31 *euro* (9 x 47,90%) valsts ienākumos piedzenami no atbildētāja.

[10.17] Tā kā papildspriedums, ar kuru no atbildētāja par labu prasītājai piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi, nav pārsūdzēts un stājies likumīgā spēkā, Civillietu tiesas kolēģija nelemj par minēto izdevumu piedziņu. Apelācijas instances tiesā prasītājas puse neiesniedza pierādījumus par izdevumiem advokāta palīdzības samaksai.

[10.18] Ievērojot Civilprocesa likuma 44.panta otro daļu, atbildētājs nevar prasīt tiesu pārnest izdevumus advokāta palīdzības samaksai uz prasītāju gadījumos, ja tiesa daļēji apmierinājusi prasību. Prasības daļēja apmierināšana apstiprina to, ka atbildētājs ir aizskāris prasītāja civilās tiesības un viņa vēršanās tiesā bijusi pamatota. Tas nozīmē, ka atbildētājs var lūgt atlīdzināt prasītājam ar lietas vešanu saistītos izdevumus tikai tad, ja prasība noraidīta (sk. *Senāta 2014.gada 19.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-082/2014, 2016.gada 31.marta spriedumu lietā Nr.SKC-54/2016, 2016 gada 12.decembra spriedumu lietā Nr.SKC-342/2016, 2017.gada 5.jūlija spriedumu lietā Nr.SKC-214/2017*).

Ņemot vērā, ka uzturētā prasība apelācijas instances tiesā apmierināta daļēji, atbildētāja lūgums atlīdzināt ar lietas vešanu saistītos izdevumus noraidāms.

Atbildētājs samaksājis par apelācijas sūdzību valsts nodevu 70 *euro*, ņemot vērā Zemgales rajona tiesas 2023.gada 19.jūlija lēmumu (lietas 2.sējuma 244.-245., 249.lapa).

Ievērojot, ka apelācijas instances tiesā uzturētā prasība ar prasības summu 6000*euro* (500 x 12) noraidīta par 20,50% (100 – (4770 x 100 / 6000)), saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no prasītājas par labu atbildētājam piedzenama valsts nodeva par apelācijas sūdzību 14,35 *euro*.

[10.19] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu pusēm nosakāms, ka spriedums daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 430., 432.-434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

daļēji apmierināt /pers. A/ uzturēto prasību par uzturlīdzekļu piedziņu.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus bērna /pers. C/, personas kods /personas kods/, dzimuša /datums/, uzturam 415 *euro* mēnesī, bet ne mazāk kā Ministru kabineta noteiktajā minimālajā uzturlīdzekļu apmērā, sākot ar 2022.gada 10.oktobri līdz 2023.gada 1.jūlijam, nosakot, ka maksājumi veicami kontā Nr./konta numurs/ AS "Swedbank."

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus bērna /pers. C/, personas kods /personas kods/, dzimuša /datums/, uzturam 345 *euro* mēnesī, bet ne mazāk kā Ministru kabineta noteiktajā minimālajā uzturlīdzekļu apmērā, sākot ar 2023.gada 1.jūliju līdz bērna pilngadībai, nosakot, ka maksājumi veicami kontā Nr./konta numurs/ AS "Swedbank."

Noteikt, ka spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Izbeigt pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu, kas pamatota ar Zemgales rajona tiesas 2022.gada 23.novembra lēmumu.

Atsaukt izpildu rakstu, kas izsniegts, pamatojoties uz Zemgales rajona tiesas 2022.gada 23.novembra lēmumu par pagaidu uzturlīdzekļu piedziņu, pēc tā izpildes.

Noteikt, ka sprieduma izpildē ieskaitāmi uzturlīdzekļi, ko /pers. B/ samaksājis bērna uzturam par laiku no 2022.gada 10.oktobra.

Pārējā daļā uzturēto apelācijas instances tiesā prasījumu par uzturlīdzekļu piedziņu noraidīt.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts nodevu 14,35 *euro*, samaksu veicot kontā Nr./konta numurs/ AS "Citadele banka".

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos valsts nodevu 292,68 *euro*, kas iemaksājama Valsts kases kontā Nr.LV55TREL1060190911200, norādot, ka saņēmējs ir Valsts kase, NMR 90000050138.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,31 *euro*, kas iemaksājami Valsts kases kontā Nr.LV51TREL2190458019000, norādot, ka saņēmējs ir Tiesu administrācija, NMR 90001672316.

Noteikt, ka tiesas spriedums daļā par piedzīto tiesas izdevumu piedziņu labprātīgi izpildāms 10 dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Labprātīgas sprieduma izpildes gadījumā dokumenti, kas apliecina tiesas izdevumu samaksu valsts ienākumos, iesniedzami Zemgales apgabaltiesas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Senātā 30 dienu laikā no sprieduma faktiskās sastādīšanas dienas 2024.gada 8.janvāra, iesniedzot kasācijas sūdzību Zemgales apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300 *euro* Augstākās tiesas depozīta kontā Nr. LV83TREL8280010000000.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese D. Baltā

Tiesnese M. Terjuhana

Tiesnese A. Misiuna

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.
Dokumenta oriģināls glabājas Tiesu informācijas sistēmā.